

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-2

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55
Volume 55

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady <i>Head of editorial board</i>	Pavel Kouřil
Redakční rada <i>Editorial board</i>	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor <i>Editor in chief</i>	Petr Škrdla
Výkonná redakce <i>Assistant Editors</i>	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Hedvika Břínková
Technická redakce, sazba <i>Executive Editors, Typography</i>	Alice Del Maschio
Software <i>Software</i>	Adobe InDesign CS5
Vyobrazení na obálce <i>Cover Picture</i>	<i>Mikulčice-Valy, most č. 1. Předběžná rekonstrukce mostu R. Skopala, podle Poláček 2000 (viz obr. 9 na str. 46)</i> <i>Mikulčice-Valy, bridge No. 1. A preliminary reconstruction of the bridge by R. Skopal, in accordance with Poláček 2000 (see Fig. 9 on page 46)</i>
Adresa redakce <i>Address</i>	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk <i>Print</i>	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2014

Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR

Copyright © 2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors

z blízkého výhozu několik zlomků novověké a pozdně středověké keramiky, která by opravňovala její existenci či založení klášteru nejdříve do rozmezí 15. – 16. století.

Před domem č. p. 128 lze datovat rozpoznanou „požárovou“ vrstvu relativně podobně jako před úřadem, jen s tím rozdílem, že do ní byl zahloben novověký objekt z 18. – 20. století, čemuž jasně napovídají strusky původem z nedaleké Hugovy hutí u Rudického propadání. Poněkud rozdílnější stavby jsou strusky, které se začaly vyskytovat níže. Jejich výskyt je možné spojit s intruzí, která se dostala do požárové vrstvy pozdější kontaminací s horizontem, který zůstal zachován pod požárovou vrstvou v mělké prohlubni. Není vyloučeno, že prohlubeň může představovat pozůstatek podstatně rozměrnějšího hutnického objektu, který byl porušen pozdějším snížením terénu v novověku, kdy se část artefaktů dostala následně do mladší terénní dorovnavky.

Původně se zdálo, že náleзовou vrstvu tvoří podobně jako na profilu jen říční oblázky, ukázalo se však, že veškerá hrubší klastika tvoří převážně hutnické strusky a části železných lup. Kromě tuhé keramiky, hlásící se k období 13., eventuálně již 14. století, se vyskytly natené zlomky mazanice (snad pozůstatky hutnické keramiky) a jeden zlomek kachle nebo technické keramiky (?), jejíž účel nebylo pro značnou fragmentárnost zlomku možné stanovit.

Bylo zřejmé, že původní terén, než byl osídlen, tvořily „nivní“ oglejené hlíny bohaté místy na organické (zbytky dřev) a minerální látky (oxidy železa), které se tu usazovaly nejspíše v prostředí se zvýšenou vlhkostí. Nikterak však přičiněním tekoucí vody, která by po sobě zanechala fluvialní usazeniny s laminárním sledem sedimentace, ale spíše přičiněním mělce podpovrchové vody vztlínající čas od času z podložních štěrků zásobených spodními vodami (srv. Plch 2001, obr. 1–2). Z těchto důvodů mohl být terén zpevňován štětem, který je doložen nad bahnitou vrstvou také z parcely ppč. 448 (č. p. 631).

Toto zjištění se dosti liší od informací J. Plcha, který zmiňuje nálezy starých bahenních vrstev se zbytky rákosu a masivních dřevěných pilotů pod navážkou na parcelách ppč. 1090/1 a 1090/2 (č. p. 26) na jihovýchodním

okraji Havlíčkova náměstí (Plch 2001), které by mohly být např. dokladem mostu přes původní tok Kotvrdovickeho potoka.

Díky J. Plchovi a dosavadním archeologickým výzkumům v intravilánu obce se dovídáme o nejstarším osídlení (12./13. – 14. století), které se koncentrovalo do jihozápadní části městyse (u České pošty Jedovnice, č. p. 631) a jihozápadní části dnešního Havlíčkova náměstí (ppč. 288/8, před č. p. 128, prodejna lahůdek). Chronologická souvislost s „dlážděním“ zvodnělých vrstev před Českou poštou a Obecním úřadem je nejistá, nicméně hypoteticky není vyloučena. Doklady hutnictví železa jsou v intravilánu Jedovnic zatím jedinými indiciemi specializovaného výrobního areálu z období vrcholného středověku.

Totéž se týká polohy „Za kostelem“ („Na valech“) a několika dalších míst, kam je historicky umístována poloha středověké tvrze (k roku 1251 uváděný Bohuš z Jedovnic) s nálezy keramiky od 2. poloviny 13. století (Nekuda, Unger 1981, 142; Plch 2001 s další literaturou).

Petr Kos

Literatura

Nekuda, V., Unger, J. 1981: *Hrádky a tvrze na Moravě*. Brno: Blok.

Plch, J. 2001: Jedovnická tvrz, rybníky a valy aneb laskový čtenář promine. In: E. Nečasová et al.: *Sborník Muzea Blansko 2001*. Blansko: Muzeum Blansko, 142–150.

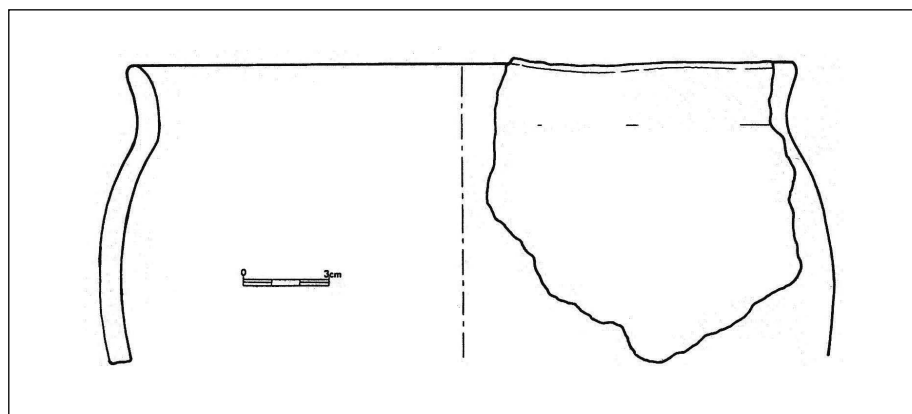
Resumé

Jedovnice (Bez. Blansko), Havlíčkovo náměstí (Platz) und Záměstí-Straße. Hochmittelalter, Neuzeit. Intravilan, Verhüttungsareal (?). Rettungsgrabung.

JEVIČKO (K. Ú. JEVIČKO-PŘEDMĚSTÍ, OKR. SVITAVY)

Pražský typ. Zlomek keramiky. Povrchový sběr.

Při povrchovém sběru v listopadu 2013 sebral autor na lokalitě Jevičko-Předměstí 3 okrajový zlomek vět-

Obr. 55. Jevičko. Zlomek hrncovité nádoby pražského typu.

Abb. 55. Jevičko. Fragment eines topfartigen Gefäßes des Prager Typus.

Obr. 56. Jihlava, Masarykovo náměstí 15 a 16. Umístění parcel v rámci historického jádra Jihlavy. **Abb. 56.** *Situierung der Parzellen im Rahmen des historischen Kerns von Jihlava.*

ší hrncovité nádoby (obr. 55). Zlomek nese ven mírně vyhnutý vodorovně seříznutý okraj. Keramická hmota obsahující jemně drcené slídovité ostřívo je černé barvy, na vnějším povrchu v podhrdlí nádoby přechází v hnědou. Vnitřní strana nese stopy dotáčení na kruhu (?). Zlomek náleží kultuře pražského typu, přičemž nálezy keramiky tohoto období, získané v dané lokalitě povrchovými sběry, byly již představeny veřejnosti (Profantová, Vích 2008, 144). Prezentovaný zlomek představuje dosud největší a nejvýraznější zlomek kultury pražského typu získaný na lokalitě, vzhledem k obtížnosti identifikace keramiky pražského typu ve sběrových souborech (což by neměl být problém dané lokality, protože osídlení pozdní doby římské zde přes intenzivní povrchovou prospekci postrádáme) však bude třeba vyčkat získání dostatečně reprezentativního souboru včetně nemovitých nálezů archeologickým odkryvem. Zlomek je uložen v muzeu v Litomyšli.

David Vích

Literatura

Profantová, N., Vích, D. 2008: Raně středověké osídlení Malé Haně na pomezí Čech a Moravy. *Přehled výzkumů* 49, 133–164.

Resumé

Jevíčko (Kat. Jevíčko-předměstí, Bez. Svitavy). Praeger Typus. Randscherbe. Lesefund.

JIHLAVA (OKR. JIHLAVA)

Masarykovo náměstí 15. a 16., č. p. 67 a 65, parc. č. 103, 100 (akce A04/2012). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán kompletní rekonstrukcí a přístavbou domů Masarykovo náměstí č. 15 a 16 (č. p. 67 a 65, obr. 56) v Jihlavě pro potřeby Základní umělecké školy (ZUŠ). Oba v součas-

nosti funkčně spojené historické domy spoluvytvářejí východní frontu stejnojmenného jihlavského náměstí, které ve středověku neslo název Dolní rynek (Circulo Inferiori).

Z hlediska historické topografie náležely domy do II. městské čtvrti a byly situovány na jednom z nejexponovanějších míst ve městě. Městské knihy ze 13. a 14. století se v Jihlavě nedochovaly, nejstarší majitele známe až k polovině 15. století díky práci Františka Hoffmanna (Hoffmann 2004a; 2004b). Prvním známým vlastníkem nárožního domu č. 16 byl přední jihlavský patricij Hašek, který dům v závěti odkázal své ženě Anně, jež ho získala v roce 1418 (Hoffmann 1994, 106–107). Z této skutečnosti lze soudit, že se již ve středověku jednalo o větší reprezentativní stavbu. Pro 16. až 18. století nemáme prozatím majitele zpracovány. V novodobých dějinách bývá dům č. 16 zmiňován jako Gast und Einkehrwirthaus – hostinský dům a zájezdní hostinec a Bierverlegerhaus – sladovnický právovárečný dům, a je známý jako dům s vývěsním štítem „Zlatého lva“ (Goldener Loewenschild). Podobně i dům č. 15 je v pramenech uváděn jako Bierverlegerhaus i se sladovnou (Malzhaus). Po roce 1945 se oba domy shodou šťastných náhod vyhnuly demolici, k jejich spojení došlo až v roce 1964 pro potřeby Lidové školy umění (Merta, Peška 2013, 176; zde i další literatura).

Vlastní archeologický výzkum byl spolu se standardním a doplňkovým stavebně historickým průzkumem (SHP) součástí komplexního průzkumu probíhajícího v několika časových etapách. Průzkumy prováděli pracovníci společnosti Archaia Brno, o. p. s., což vedlo k jejich synchronizaci a společné strategii. Nejprve byl v roce 2009 zhotoven standardní stavebně historický průzkum, jehož výsledky však nebyly přímým podnětem k dalším